

male siis ülese, kuidas luggu olli. Kui muud suuremat polle, ütles praua naerdes, siis kõhhe waese kannatajale abbi leian. Esiosast ei tahtnud tohter sedda kuulda, pärast läks ommeti temmaga seppa jure; praua kakis silma lahti teha, wõttis magneti taskust, piddas haige silma liggidal, ja, enna immet! raua tükkine tuli silmast wälja magneti jure ja jäi temma külge kinni, ja film sai terveks.

Jummala lodud asjade seast on magnet ehk magneti-kiwi wägga imestamise wäärt, sest et temma sees se wõim, et ta rauda ja muud asjo, kellel rauda sees on, ennese pole kiskus, ja kui temma wallali liikuda annab, ikka teist otsa põhja pole pöörab. Temma on mustjas roheline ehk rooste kârwa pruun, kaunis kõwra, raske ja raua seggaue kiwi. Tedda leitakse raua-mäggedest. Kui ta rauast raskem on, siis ta kiskus rauda ennese jure ja peab tedda kinni; agga kui raud temmast raskem on, siis ta lasseb ennast raua jure tõmmata ja jääb

temma külge kinni. Sedda wõimo näitab temma immelikult. Kui tähenduseks laua peal nõelo ehk wili-purro on, ja magnetit laua al senna ja tenna ligutakse; siis lähewad nõelad ja wili-purro ikka laua peal takka järrele, kus pole agga magneti-kiwi laua al käib.

Tähhelepanemise wäärt on ka, et magneti wõim raua sisse lähhab, kui tedda magneti-kiwiga nõhhitakse. Laewa-meeste juhataja merre peal on kompas ehk kumbas, s. o. üks raud nõel, mis magneti-kiwiga magnetiks tehtud, ja ühhe püsti nõela otsa peale nenda pantud on, et ta ümberringi ennast wõib pöörda. Et nüüd temma teine ots ikka põhja pole näitab; siis teab tüürman õ ja päwa aial, kuhho türida ja laewaga minna. Arabia-rahwas on, kuidas ööldakse, esimesed olnud, kes sedda riista teinud ja prukima hakkand, kelle abbiga paljo suri maid ja sâra üleseleitud.
